

Projekt Læsemakker

Evalueringsrapport, juni 2008.

Projekt Læsemakker

Projekt Læsemakker er et udviklingssamarbejde mellem syv folkeskoler og Dansk Videnscenter for Ordblindhed (DVO). Projektet blev skudt i gang 7. december 2006 og afsluttes den 23. maj 2008. Projektets økonomi baserer sig på midler fra Danske Banks Litteraturpris 2006 samt egenfinansiering fra skoler og DVO.

Deltagerne i projektet er læsevejlederne fra de 7 folkeskoler:

- Kirsten Middelboe, Blicherskolen i Spentrup, Randers Kommune.
- Tina Kornbeck Nielsen, Virupskolen i Hjortshøj, Århus Kommune.
- Ulla Rasmussen og Marianne Hestelund, Rørkjær Skole i Esbjerg.
- Ellen Lund, Kroggårdskolen i Odense.
- Birgit Asping, Antvorskov Skole i Slagelse.
- Tine Lerche, Lundbjergskolen i Skovlunde, Ballerup Kommune.
- Vibeke Fogh Nielsen, Enghave Plads Skole på Vesterbro, Københavns Kommune.

Desuden deltager skoleledere og læsekonsulenter fra kommunerne i varierende omfang. Projektleder er Mia Finnemann Schultz, Dansk Videnscenter for Ordblindhed.

Hvorfor Projekt Læsemakker?

I Danmark har der i en årrække været fokus på læseundervisningen i grundskolen. En lang række initiativer er iværksat for at styrke indsatsen for læsning. Som et forslag til en national handleplan for læsning

(http://www.uvm.dk/documents/national_handlingsplan.pdf) anbefaler, er der efterhånden ansat mindst én læsekonsulent i hver kommune og hver skole har ansat/efteruddannet en lærer, der fungerer som læsevejleder. Disse fagpersoner skal være med til at sikre, at en kommunes læseindsats er kvalificeret. De skal ydermere sikre, at der er initiativer for bedre læsning på alle klassetrin. Læsemakker er en metode, der er målrettet både yngre og ældre elever i grundskolen, og der er mulighed for at variere indholdet efter behov og børnegruppe. Projekt Læsemakker er en pilotafprøvning af potentialet i en læsemakkermetodik.

Projekt Læsemakker

Læsevejlederne på den enkelte skole har brug for lettilgængelige metoder og materialer, som på kvalificeret vis kan danne en vifte af undervisningstiltag. Materialerne, redskaberne og erfaringerne, som er udviklet i Projekt Læsemakker, tilbyder læsevejlederne på danske folkeskoler et kvalificeret læseundervisningstiltag, som er lettilgængeligt og næsten udgiftsfrit.

Hvorfor læse som Læsemakker?

Læsemakkere er to elever, en yngre fra 2. klasse og en ældre fra 5./6. klasse, der læser sammen i 20 minutter to gange om ugen. Den yngre læser højt af (læse-)alderssvarende bøger, mens den ældre støtter højlæsningen og retter den yngres læsefejl.

Det anbefales at børn læser min. 20 minutter om dagen for at øve det indlærte i skolen. Desuden har læsning en meget vigtig effekt for senere tilegnelse af viden (fx i form af bedre ordkendskab) som illustreres i nedenstående tabel. Tabellen viser forholdet mellem antal minutters læsning om dagen og antal ord, barnet møder gennem læsning:

%	Independent Reading Minutes Per Day	Words Read Per Year
98	65.0	4,358,000
90	21.1	1,823,000
80	14.2	1,146,000
70	9.6	622,000
60	6.5	432,000
50	4.6	282,000
40	3.3	200,000
30	1.3	106,000
20	0.7	21,000
10	0.1	8,000
2	0.0	0

Variation in Amount of Independent Reading

(Cunningham & Stanovich, 1998, adapted from Anderson, Wilson, & Fielding, 1988)

Både yngre og ældre makkere har brug for en stadig tilegnelse af nye ord gennem læsning. Men ikke alle børn, hverken yngre eller ældre, læser 20 minutter om dagen, og

Projekt Læsemakker

det er slet ikke alle børn, der har en opmærksom makker, der kan støtte, rette og opmuntre til mere og bedre læsning. Det var bl.a. disse børn Projekt Læsemakker adresserede. I Projekt Læsemakker havde vi fokus på den yngre makkers tekster, hvor vi regnede med, at den ældre ikke ville blive udfordret på ordniveau. Vores hypoteser var, at den ældre læsemakker ville profitere af metoden ved at blive en mere opmærksom læser, den yngre ville styrke sine begyndende læsefærdigheder, bl.a. ved højere hastighed, og udover dette ville Projekt Læsemakker styrke motivation og sociale kompetencer hos både yngre og ældre læsemakker.

Evalueringsrapportens indhold.

Rapporten indeholder i det følgende et resume af forløbet, evalueringsform, et afsnit, der konkluderer på projektets formål, et afsnit, der samler op på læsevejledernes vurdering af projektet, et afsnit om elevernes udbytte, et afsnit om erfaringer og faldgruber og til sidst projektets budget.

Resume af forløbet.

I forløbets opstart tog DVO kontakt til læsekonsulenterne i syv større kommuner i Danmark. Læsekonsulenterne var behjælpelige med at tage kontakt til skoler og læsevejledere, som havde en vis erfaring og som var villige til at indgå i projektet. Dette samarbejde styrkede de faglige relationer omkring projektet, og det var også en sikring af løsninger på eventuelle uventede hændelser.

I løbet af foråret 2007 mødtes de deltagende læsevejledere og læsekonsulenter med en medarbejder fra DVO til tre arbejds møder, hvor den amerikanske manual til Projekt Læsemakker blev redigeret og tilpasset danske forhold. Manualen var oversat til dansk i forvejen. Gennem de tre møder blev relevante problematikker drøftet, løsninger kom på bordet og gruppen drøftede faglige forhold vedrørende makkermetoden på baggrund af andres erfaringer (udenlandske forskningsprojekter). Deltagerne vurderede forløbet af en tilpas varighed og de havde efterfølgende et klart billede af, hvordan Læsemakker skulle

Projekt Læsemakker

implementeres på deres egen skole. Manualen og resume af diskussionerne er lagt ud på hjemmesiden, www.dvo.dk -> Projekt Læsemakker.

Omkring sommerferien 2007 klargjorde læsevejlederne implementeringsforløbet på deres skole. Det opleves ofte som en presset tid på skolerne, fordi en del opgaver er svære at løse inden ferien. Alligevel lykkedes det at få de ældre elever kørt i stilling til læsemakkerkurset, som læsevejlederne udførte mellem sommerferien og efterårsferien 2007. Bekymringer angående forældres respons på projektet var unødige, der var udelukkende positiv, næsten overvældende, respons fra forældre.

I samme tidsrum afgrænsede læsevejlederne de yngre makker ved hjælp af to test og klasselærerens vurdering. Det var ikke altid oplagt, hvilke elever, der skulle vælges på baggrund af læsestandpunkt, så en del elever blev valgt med vægten lagt på et spinkelt socialt netværk samtidig med en middel/under middel læsefærdighed. De yngre makkeres forældre var ligeledes meget positivt indstillet.

Fra efterårsferien 2007 til omkring påskeferien 2008 gennemførtes 30 makkersessioner på skolen, 2 gange om ugen. Ved besøg på skolerne i efteråret stod det klart, at manualens anvisninger skulle suppleres, fordi forløbet var blevet for ensformigt. Mia Finneemann Schultz udarbejdede i overensstemmelse med andre makkerprojekter og elevernes og læsevejledernes udsagn to tiltag. Tiltagene var dels instruktioner til, hvordan man kan rette tre typer af læsefejl, dels 6 små lege, som supplerer arbejdet med at rette de tre fejltyper. Materialer til de to tiltag er lagt ud på hjemmesiden, www.dvo.dk -> Projekt Læsemakker.

Omkring efterårsferien 2007 blev Læsemakkerfilmen optaget på Antvorskov Skole. Filmen er lagt ud på hjemmesiden: www.dvo.dk -> Projekt Læsemakker og bliver sendt ud i et eksemplar til alle danske kommuner inden sommerferien 2008.

Evalueringsform.

Projekt Læsemakker

Projektet er et udviklingsprojekt, der pilotafprøver en del af potentialet i Læsemakker. Til at belyse implementeringsprocessen har læsevejlederne ført løbende logbogsoptegnelser. Udover logbøgerne har der været korrespondance via nettet og via besøg på skolerne.

For at belyse elevernes udbytte af Læsemakker, som var et rimeligt krav, opstillet af deltagerne, men ikke indeholdt i projektbeskrivelsens formål, blev både yngre og ældre elever testet med et individuelt og et gruppebaseret mål for læsning før og efter læsemakkerforløbet. De ældre makkerer udfyldte et spørgeskema før og efter makkerforløbet. Supplerende førte læsevejlederne logbogsoptegnelser for tilsynet med makkerparrene.

Projekt Læsemakker har derfor produceret ganske omfattende data, der rækker ud over projektets formål om udvikling og implementering af materialer til læsevejlederen. Projektet er ikke designet til et egentligt effektstudie af elevernes udbytte, men har alligevel produceret data, der kan give et fingerpeg om den ønskede effekt, og kan derfor støtte værdien af implementering på flere områder end først tiltænkt.

Projektets formål.

Projektets formål var først og fremmest af udvikle og bearbejde materialer, som var frit tilgængelige for alle danske skolars læsevejledere. Følgende oversigt er projektbeskrivelsens opstilling af resultat- og effektmål kommenteret på baggrund af konkrete resultater og indsamlede tegn på effekt:

Resultatmål	Forventet effektmål
At oversætte, evt. tilpasse og udgive en 'Læsemakker-manual', frit tilgængeligt på internettet.	At udbrede kendskabet til en ny, veldokumenteret metode for en forbedret læseindsats på grundskoleniveau i nationalt perspektiv.
Manualen er frit tilgængelig på hjemmesiden www.dvo.dk	Henvendelser til DVO har indikeret, at kendskabet til Læsemakker er udbredt. Bl.a. Landsforeningen af Læsepædagoger (oplæg ved konference), oplæg ved uddannelsesinstitutioner (Københavns Universitet,

Projekt Læsemakker

	CVU København og Nordsjælland), lærerhenvendelser, forældrehenvendelser, pressehenvendelser.
At iværksætte og støtte implementeringen af 'Læsemakkere' på 7 almindelige, danske folkeskoler.	At vurdere om rammerne i 'Læsemakkerprojektet' kan udvides, i stil med det amerikanske program 'Book Buddies'.
Implementeringen er gennemført på alle skoler.	Rammerne kan udvides, og bør udvides, for at nå de ældre makkeres bevidsthed bedre (jf ældres spørgeskemaer). Oplægget kan sagtens være de amerikanske erfaringer (jf samtaler med interne projektdeltagere og eksterne følgepersoner).
At oprette og opdatere en 'Læsemakkerhjemmeside'	At følge og evaluere processen mhp. implementering og informere om 'Læsemakkerprojektet'.
"Læsemakkerhjemmesiden" er en selvstændig underside af www.dvo.dk .	Hjemmesiden har informeret om Læsemakkerprojektet især i opstartsfasen. Der er en særlig underside til "problemknusning", som er affødt af den løbende procesevaluering. DVO har ikke modtaget henvendelser ang. den eventuelle forebyggende funktion for andre skolars implementering.
At lave en informationsfilm til interesserede skoler, forældre og web-surfere.	At informere om Læsemakkerprojektet, især til forældre, og inspirere til at bruge metoden på andre skoler.
Filmen er lagt ud på hjemmesiden og sendt til kommunernes læsekonsulenter juni 2008.	Vi forventer fremadrettet respons og henvendelser om Læsemakker på baggrund af filmen.

Projekt Læsemakker **Læsevejledernes vurdering af projektet.**

På baggrund af læsevejledernes log, interviews og løbende tilbagemeldinger via mail og telefon refereres læsevejledernes vurdering af projektet.

Læsevejlederens fornemmelse for makkerparrenes arbejde:

"Det har været et utroligt vellykket forløb. Både de ældre og de yngre læsemakkere har været meget optagede af det. Der har været stor arbejdsomhed i de 2 x 25 minutter om ugen. De har været glade og følt sig betydningsfulde, fordi de var noget særligt".

"Min fornemmelse for makkerparrenes arbejde er som helhed helt igennem positivt".

"Alle makkerne tager det meget seriøst og er glade for at være med".

"De arbejder seriøst og koncentreret med alle typer opgaver. De hygger sig med hinanden".

"En positiv og god start. God stemning, glade børn. Mod slutningen har det været svært at holde gejsten".

"At læsemakkerperioden er for lang!"

Hvad kan arbejdet i makkerpar give hhv den ældre og den yngre elev efter din vurdering?

"De ældre: selvtillid, overblik og koncentration.

De yngre: selvtillid, glæde ved at læse, træning og evne til bedre at skifte mellem strategier."

"Den ældre: Opleve betydningsfuldhed, at de kan noget, og at det, de gør, betyder noget for andre. Større motivation, større ansvarlighed, at en positiv tilgang smitter.

Projekt Læsemakker

Den yngre: at deres indsats betyder fremgang, at øvelse gør mester, at de kan få hjælp af andre, at det kan være sjovt at øve sig, glæden ved samvær, glæden ved at blive dygtigere, større bevidsthed om, hvad der kan hjælpe dem (også teknisk)".

"Den ældre: Større ordkendskab (forklare ord), opmærksom på angrebsteknikker, anerkendelse, ansvarsfølelse, selvtillid (hjælper og mærker fremgang).

Den yngre: Får hurtig feedback, selvtillid, anerkendelse af en han/hun ser op til, bliver mere flydende i læsningen, læser mere hjemme (fokus på læsning), mere motiveret."

"Vi fornemmer de store har haft ansvarsfølelse og de små har fået focus på læsning og læsehastighed".

"Opmærksomhed, styrket koncentration både i forhold til læsning og i det hele taget".

"At de kan få hjælp af en ældre skolekammerat".

"Nu har jeg opgjort alle tests og min vurdering er, at både store og små næsten alle føler, at de kommer ud af forløbet med noget godt. Alle 4 store læsemakkere har gjort pæne fremskridt i den individuelle læseundersøgelse og de vurderer også selv, at de har fået mere selvtillid og selvværdsfølelse. De tre små makkere har rykket gevaldigt, også mere end jeg har lagt mærke til under arbejdet. Den fjerde klarede sig dårligere end første gang, og gav også udtryk for, at han var RIGTIG glad for at læsemakkerarbejdet var færdigt".

Hvad kan en makkerordning give din skole efter din vurdering?

"Selvom makkerordningen ikke er ressourcefri, er det en "billig" hjælp for elever, der har brug for lidt ekstra. Bedre omgangstone og respekt mellem store og små".

"Den kan skabe fællesskaber på tværs af afdelingerne.

Den kan øge elevernes færdigheder både socialt og fagligt.

Projekt Læsemakker

En større følelse af tryghed for især de yngre elever.

Større bevidsthed om, at andre kan og vil hjælpe.

Bygge videre på vores venskabsordning (3.klasse venskabsklasse for 0. klasse)".

"Måske bedre samhørighed mellem større og mindre elever. Det vil også være muligt at give mange meget læsetræning på kort tid".

"Støtte til usikre/uøvede læsere både fagligt og socialt".

"At det er vigtigt at lære at læse samt fortsat at holde læsningen ved lige".

"Venner på tværs af alder".

Er en makkerordning relevant for andre faglige områder end dit eget (læsning)?

"Ja, jeg mener makkerordningen kan anvendes indenfor mange områder. Vi har bl.a. haft dage/uger med forskellige værksteder, hvor store og små arbejder sammen."

"Ja! En elev fra 5. klasse vil gerne have en engelsk læsemakker fra 7. klasse"

"Det tror jeg sagtens, det kan være. I 2.b var der en af forældrene, der spurgte, om ikke det ville være en god idé med en matematikmakker. Det var han sikker på, at hans dreng ville profitere af"

"Ja afgjort – hvad med matematik og engelsk for eksempel?"

"Måske matematik?"

"I teorien ja, fx engelsk, i praksis vanskeligt at gennemføre".

Har du oplevet en styrkelse af din funktion som læsevejleder på skolen?

Projekt Læsemakker

"Jeg tror "læsemakker" kan være en god opgave for en læsevejleder, idet den er meget håndgribelig og lige til at gå til. Jeg synes det har været rart med en helt konkret opgave."

"Ikke specielt ifm Projekt Læsemakker".

"Svært at sige, der sker så meget".

"Nej – her mærker jeg ingen forskel. Vi har i år haft så stor udskiftning blandt lærerne, så mange tror, at sådan har det altid været..."

"Nej. Har desværre været på læsevejlederuddannelse og derfor været væk".

"Nej".

Hvordan har du oplevet tidsfaktoren i forhold til at lære et nyt koncept?

"I den indledende fase oplevede jeg, at det praktiske forløb lå langt ude i fremtiden. Det har været dejligt at komme i gang i praksis. Samtidig er det nok sådan, at de indledende øvelser var nødvendige"

"For mig har det været helt ok. Det kunne nok også have været gjort på kortere tid, men på denne måde er der blevet taget hensyn til tidsdeling og planlægning på skolen."

"Det har været meget fint. Vi havde hele foråret til at få projektet "under huden".

"Det har været ok".

"Fint – men projektet har haft vanskelige betingelser pga. besvær med fleksible skemaer. 2. og 5. klasse har læsebånd på forskellige tidspunkter og skolen har været meget præget af sammenlægningsplaner".

Projekt Læsemakker

Andet:

"Jeg glæder mig til, at det også kan blive et tilbud for elever med særlige behov. Jeg er sikker på, at det sammen med andre tilbud også vil være en hjælp for dem."

"Det er en tyk manual, der kræver grundig læsning. En tynd "kogebog" vil være nemmere at gå til."

"Nogle elever føler, de mister "noget" ved at gå fra klassen to gange om ugen. Mere tid til tilsyn og samtale med makkerne for at holde dem fast i opgavens alvor."

"Selvom ovenstående er overvejende positivt, så er jeg ikke sikker på, at det er på denne måde, at ressourcerne er bedst brugt næste år. Vi har på vores skole 4 læselærertimer i 1. og 2. klasse. Det vil sige, at der er en ekstra lærer i disse klasser 4 timer om ugen, og der læses virkelig i disse timer. Her gives også svage elever et ekstra løft. Jeg har under dette forløb brugt 1-2 lektioner om ugen på disse 4 makkerpar. Desuden en hel del timer på testning og administration. Dette vil nok kunne reduceres næste år, men makkerparrene har også haft brug for mig undervejs, så at være bundet til decideret undervisning et andet sted, vil ikke være godt. Jeg er skolebibliotekar og har brugt administrationstimer derfra til det. Man kan ikke forvente, at skolens bibliotekar vil træde til og hjælpe her, hvis han/hun ikke har personlig interesse i det. Endelig har klasselæreren i 6.klasse været meget samarbejdsvillig her. Hun har tilrettelagt læsetimer på mange måder for resten af klassen under hele forløbet 2 gange om ugen. Det kan man heller ikke forvente, at enhver dansklærer vil gøre i så mange uger."

Tre gode råd til fremtidige læsemakkerforløb kan sammenfattende se således ud:

1. Kortere perioder, både for elevernes skyld og for lærernes/læsevejledernes, og så alle resurser ikke kun bruges på læsemakker.
2. Blive ved med at udvikle konkrete materialer, som er lette at gå til.
3. Fokus på forskellige elevgrupperes behov, fx aktiviteter specielt til de ældre elever, til elever med særlige behov, eller til læsning på fx engelsk.

Projekt Læsemakker

Elevernes udbytte.

Det centrale element i læsetræningen i Projekt Læsemakker var automatisering forstået som hurtig og korrekt læsning. Derfor blev elevernes udbytte evalueret med test, der kunne sige noget om forbedring af hastighed og korrekt ordgenkendelse. I evalueringen indgår der sammenligningsgrupper, fordi vi gerne ville følge elevernes udvikling i forhold til resten af klassen. Derfor blev klasserne, der afleverede elever til Læsemakker, testet med en gruppetest. For de yngre læsemakkere valgte vi "Ordlæs", Læseevaluering på Begyndertrinet, Alinea, for de ældre valgte vi "Hvilket ord er rigtigt stavet", som venligst blev stillet til rådighed af forfatteren Anna Gellert (testen ligner "Find det ord, der er rigtigt stavet", Diavok, AOF forlag).

Læsemakker-eleverne blev tilmed testet med en individuel læseundersøgelse, hhv. IL-Basis "Lis og Per" (yngre elever) og IL "Jacob" (ældre), Dansk Psykologisk Forlag. De ældre makkere fik også et spørgeskema, som dels bestod af afkrydningsspørgsmål (kvantitative) dels af evalueringsspørgsmål, som krævede en fri formulering (kvalitative).

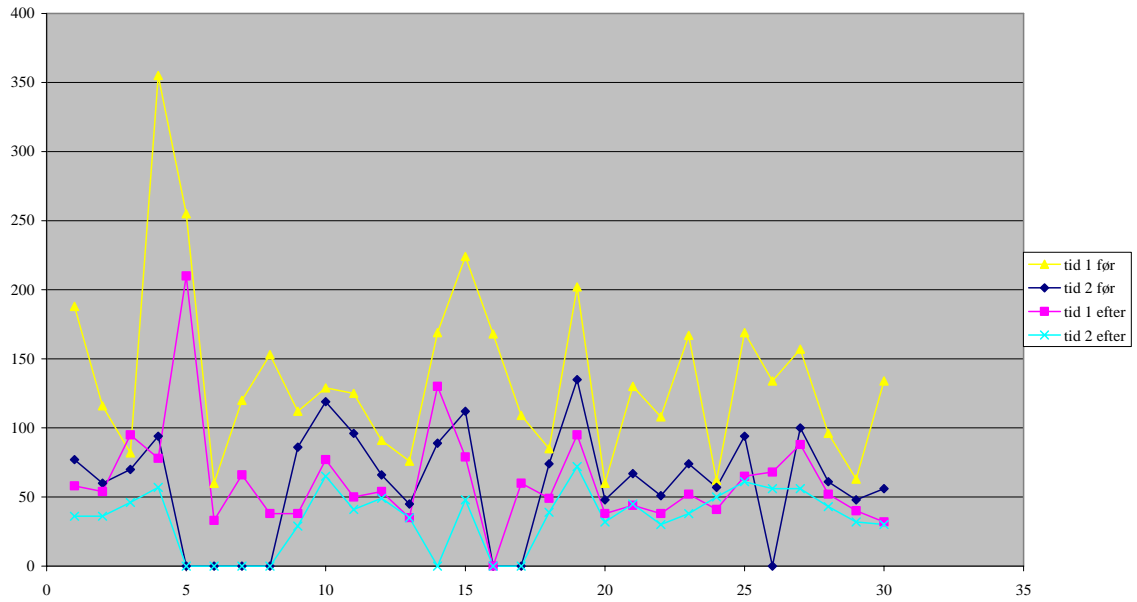
Individuelle prøver IL Basis - hastighed

De yngre elever blev testet med IL basis "Lis og Per" før og efter læsemakkerforløbet. Resultaterne viser som ventet en øget hastighed. Der er også, som ventet, store forskelle, og det helt generelle billede er, at elevernes læsehastighed stabiliseres i eftertestens to læsninger. I eftertesten er der meget få elever, der bruger over 60 sek. på at læse teksten "Lis og Per". Der er ingen tidsstandard at sammenligne med, men erfaringsmæssigt er 60 sek. udtryk for en ubesværet læsning af teksten.

Projekt Læsemakker

Alle tider_alle elever

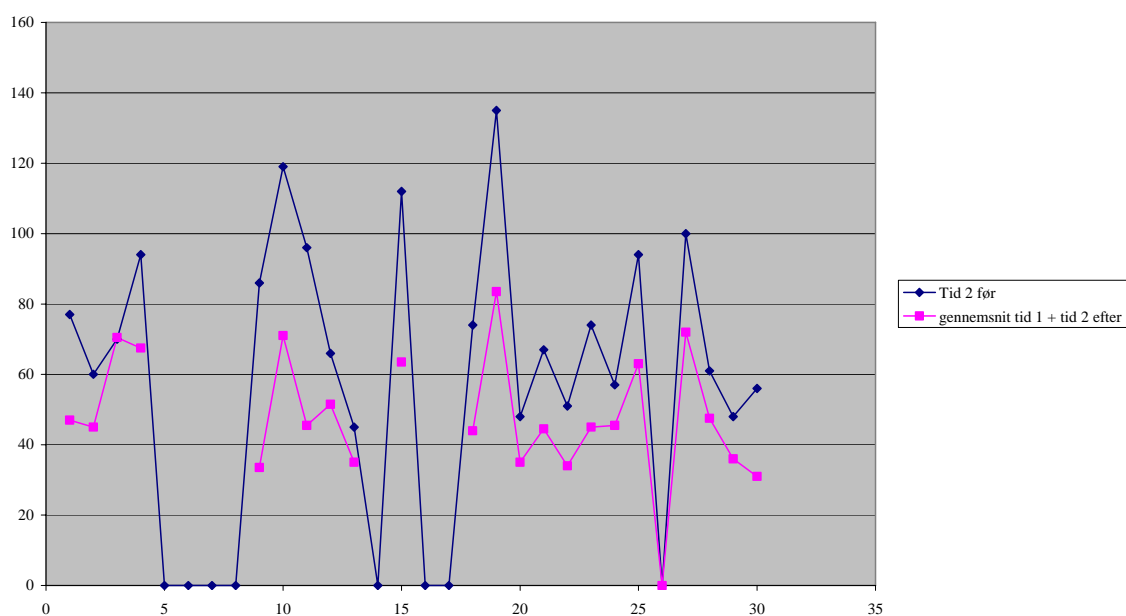

Projekt Læsemakker

Da eleverne læser teksten "Lis og Per" i alt 4 gange (to gange før og to gange efter), vil det give mest mening af sammenligne gennemsnitstiden for læsning nr. 2, før, med læsningerne efter, fordi det i begge tilfælde så bliver *kendt tekst*. Sammenligner man tiden for læsning 2, før, med gennemsnittet af tiderne, efter, viser der sig en forøget hastighed på ca. 32 %.

Sammenlign tid 2 før med gnsnit tid1+tid2 efter

Individuelle prøver IL Basis – korrekt ordgenkendelse

Tekstlæsningen i IL basis "Lis og Per" er ikke velegnet som mål for korrekt ordgenkendelse, idet der er beskrevet procedure for, hvordan testtager kan støtte elevens ordlæsning. Det generelle billede er dog, at de fleste elever minimerer deres fejllæsninger allerede i 2.læsning, før, men det kan ikke afgøres, om dette er pba. hukommelse for den relativt lette tekst eller pba. bedre ordgenkendelse. Kun de allersvageste elever profiterer ikke af genlæsning af den kendte tekst.

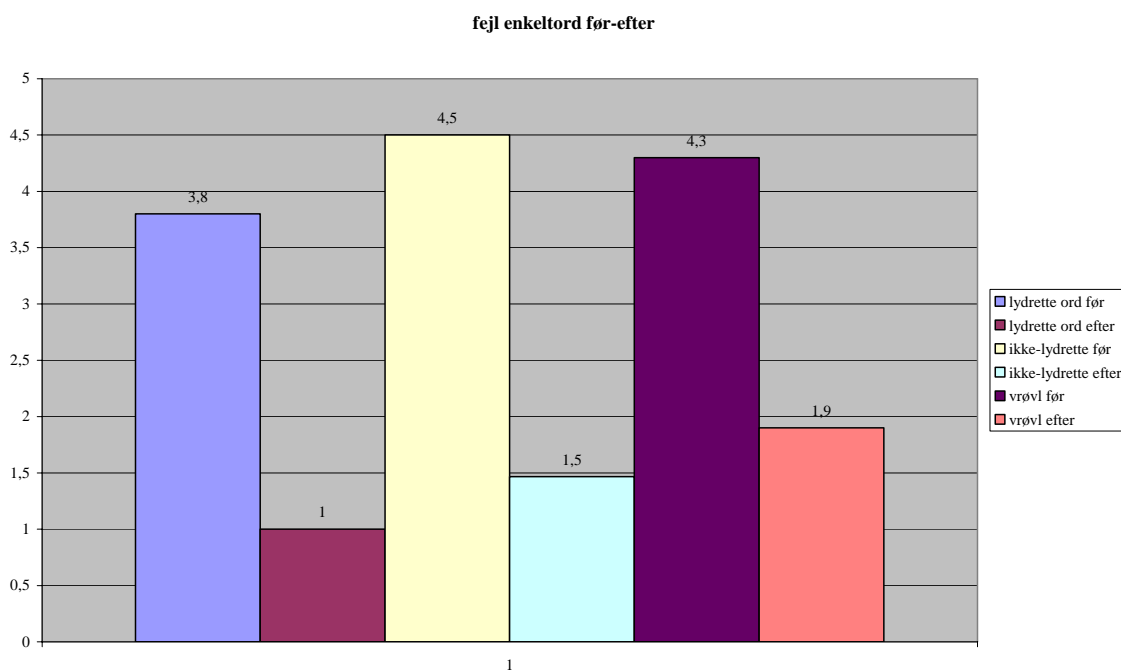
I IL basis findes en deltest, der undersøger elevernes enkeltordafkodning. Dette mål viser et bedre billede af elevernes korrekte ordgenkendelse. Eleverne skal læse ord af tre forskellige ortografiske kategorier: lydrette ord, ikke-lydrette ord, vrøvlord.

Projekt Læsemakker

Kategorierne kræver forskellige afkodningsstrategier. Lydrette ord kan afkodes vha bogstav til lyd korrespondance, ved gæt eller ved hukommelse. Ikke-lydrette ord kan afkodes vha. viden om ortografi, oftest suppleret af hukommelse og kendskab til ordene. Vrøvleord kan kun afkodes vha. en bogstav-lyd korrespondance og fordi ordene ikke betyder noget, kan hukommelse og andre støttestrategier ikke anvendes effektivt.

Det generelle billede er, at eleverne minimerer fejlprocenterne i enkeltordslæsning betydeligt, hvilket indikerer en øget opmærksomhed på enkeltord. Især bemærkes en betydelig minimering af fejl i vrøvleord, som er sværere at tilegne sig vha. en hukommelse for ordene fra sidste testgang (der mangler et semantisk indhold som ellers ville lette hukommelsen fra testgang til testgang), og derfor indikerer et mere stabilt mål for afkodning vha. en lyd-baseret strategi. Nedenstående tabel er gennemsnittet for alle 30 yngre læsemakkere.

Projekt Læsemakker

Individuelle prøver IL Jacob – hastighed

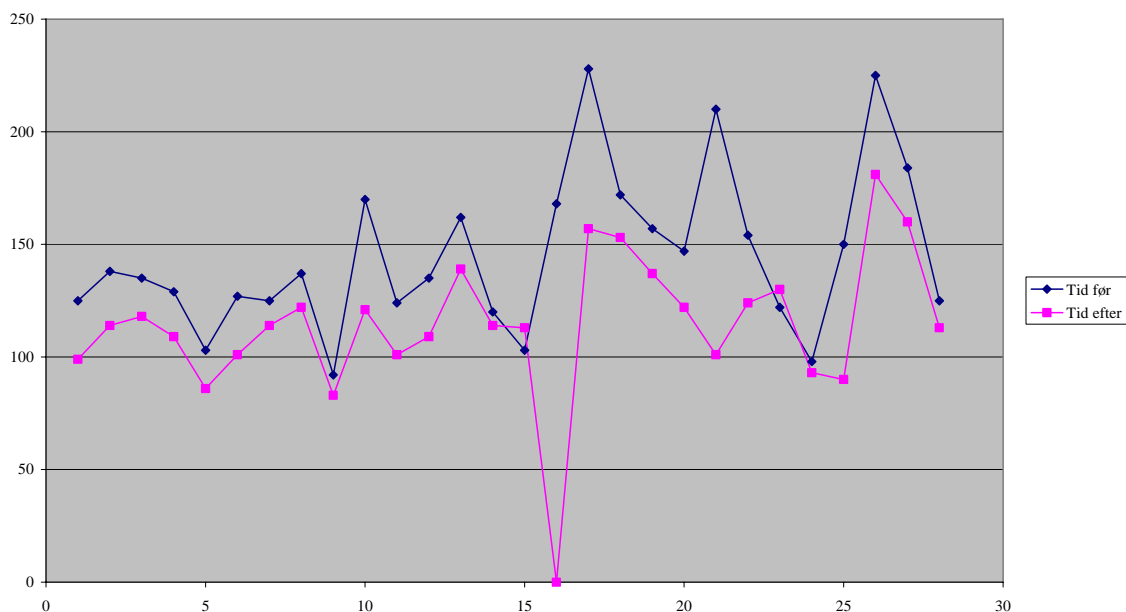
De ældre makkerer blev testet med IL "Jacob" før og efter læsemakkerforløbet. IL "Jacob" er en test, der i IL vejledningen beskrives som bredt anvendelig for eleverne i 5. og 6. klasse, og må som sådan opfattes som relativt let for majoriteten af eleverne. Der er dog store forskelle på elevernes læsehastighed. I IL "Jacob" skal eleverne læse en længere tekst højt én gang, og de skal stillelæse en anden tekst én gang. Det er højtlesningen, der er interessant mht. tid, fordi det er det mest stabile mål for samme læseopgave for alle elever. Stillelæsning kan håndteres på mange ukontrollerbare måder og er interessant i andre sammenhænge.

Det er forventeligt, at de ældre elever forbedrer højtlesningen fra før- til eftertesten simpelthen på baggrund af en kendskab til teksten i eftertesten. Alligevel viser der sig stor spredning på de ældre elevers tid. Den gennemsnitlige forbedring for de ældre makkeres læsetid er ca. 21 %. Man er altså langt fra "færdigudviklet" som læser i 5. eller 6. klasse forstået på den måde, at selv en relativt let tekst læses mere flydende ved genlæsning.

Projekt Læsemakker

IL Jacob tid før - efter

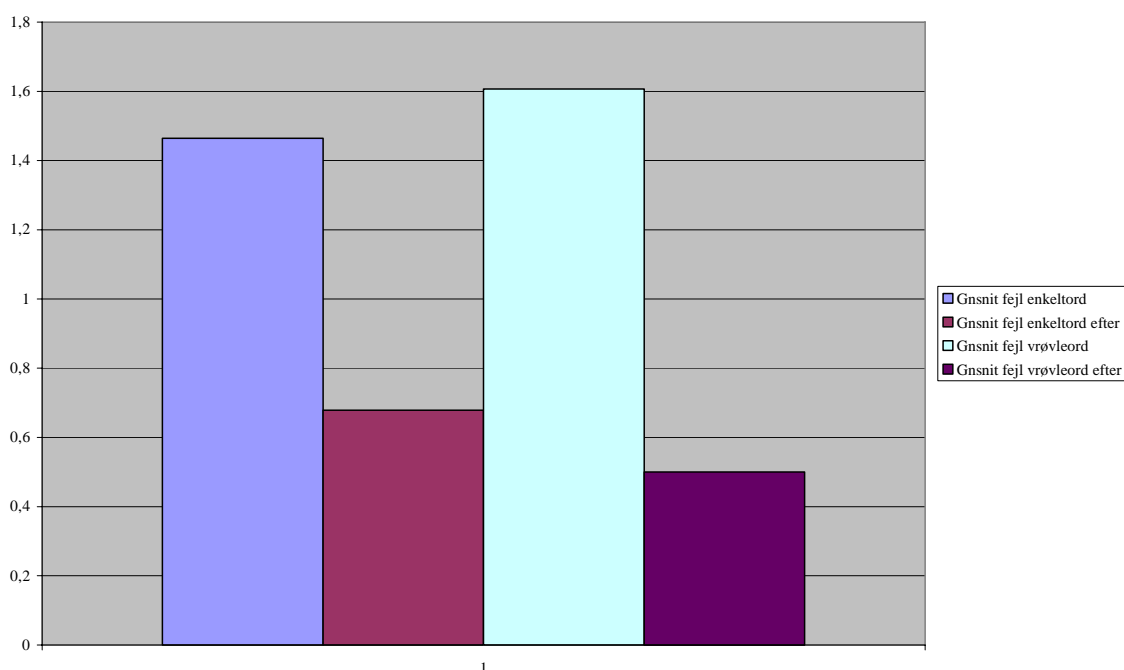
Individuelle prøver IL Jacob – korrekt ordgenkendelse

De ældre elever læser generelt relativt flydende og med få fejl. Det gælder i tekstlæsning som i enkeltordslæsning. I IL "Jacob" er der også en delopgave, hvor eleverne skal læse enkeltord. Her er valgt en graf, der viser forbedringen i læsning af enkeltord og læsning af vrøvleord. I IL "Jacob" er læsning af enkeltord ord, der er taget fra højtlesningsteksten og derfor altså øvede ord. Vrøvleord er ord, som eleven ikke kender i forvejen, og som der er ringe mulighed for at huske fra testgang til testgang.

Selvom de ældre makkere i gennemsnit begår meget få fejl, kan resultaterne alligevel vise en forbedring, om end ikke så markant som hos de yngre elever.

Projekt Læsemakker

Gruppeprøver – Ordlæs, hastighed

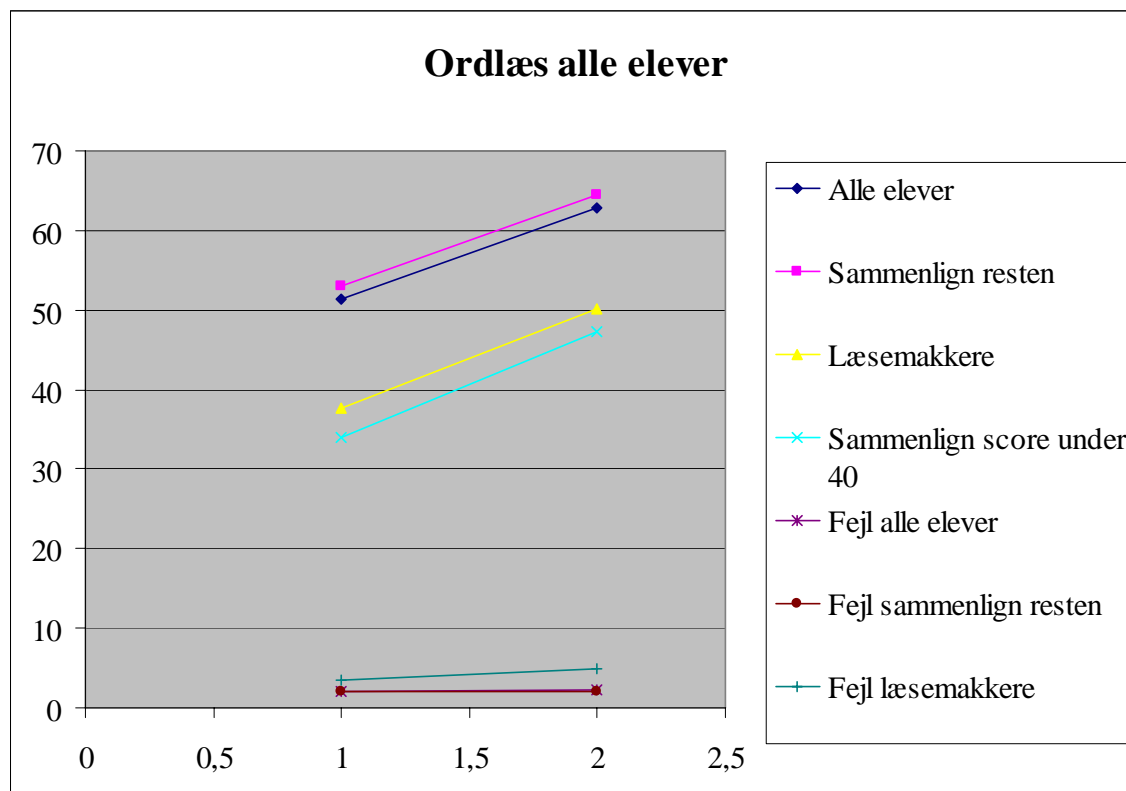
Gruppeprøven "Ordlæs" er en relativt let opgave for de yngre makker i 2. klasse, jf standarderne i materialet. Den går ud på at afgøre hvilket ord, ud af fire mulige, der er rigtigt stavet. Ordet er identificeret på en tegning. De tre distraktorer er ord, der alle har ortografiske træk til fælles med målordet (fx vokalen). Derfor kræver opgaven en relativt detaljeret viden om ordenes stavemåde.

Resultaterne er gjort op i fire grupper. Først et gennemsnit for klassen. Dernæst et gennemsnit for klassen, uden læsemakkere. Denne sammenligningsgruppe skal give et fingerpeg om, hvordan klassen og læsemakkerne har udviklet sig i forhold til hinanden. Den sidste sammenligningsgruppe er de svagest scorende elever i klassen (færrest antal passerende opgaver < 40). Denne sammenligningsgruppe skal give et fingerpeg om, hvordan læsemakkerne har udviklet sig i forhold til andre svage elever i klassen. Den sidste gruppe er naturligvis læsemakkerne.

Projekt Læsemakker

Nedenstående graf er en simpel sammenligning mellem de fire grupper i hele populationen af yngre makkere (N = 255). Den viser at læsemakkerne er udvalgt rigtigt som en gruppe af børn, som ikke ligger i top og heller ikke i bund. Læsemakkerne udvikler sig jævnt ligesom de tre andre grupper i populationen. Der er heller ingen markant forskel på antallet af fejl.

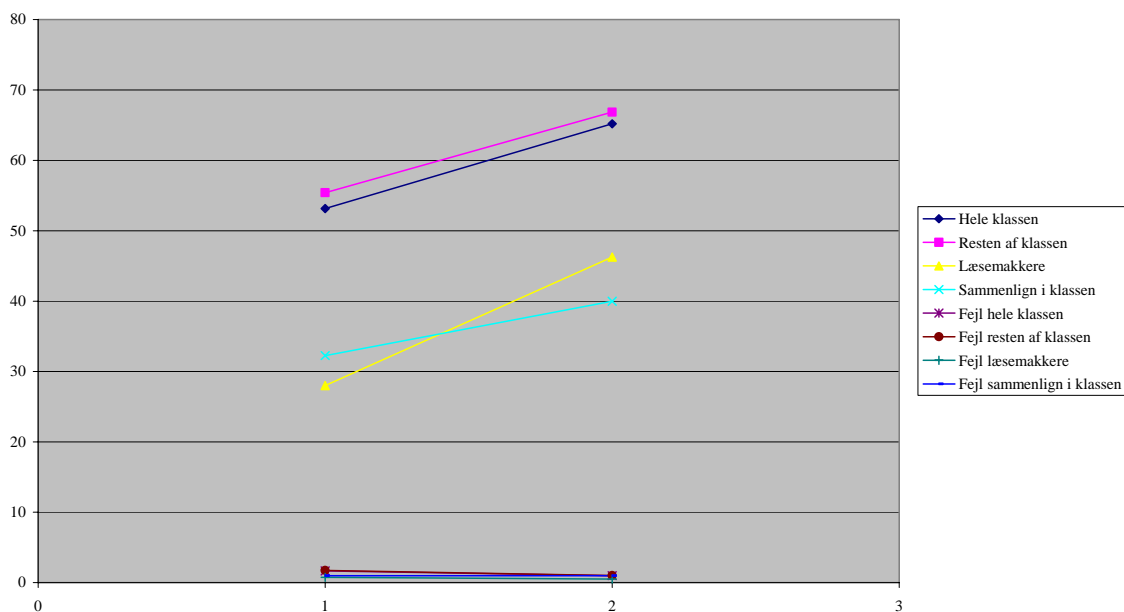
Nedenstående graf er et eksempel på en skole med en positiv udvikling i resultaterne af Ordlæs. Klassernes udvikling er jævnt opadstigende, som forventet. Sammenligningsgruppen "resten af klassen" klarer sig bedre end klassegennemsnittet, hvilket viser, at læsemakkergruppen er korrekt udvalgt som en gruppe, der trænger til ekstra fokus på hurtig, korrekt ordgenkendelse – de trækker nemlig resten af klassens gennemsnit ned, selvom der er andre "svage elever" i klassen. Det interessante er, at læsemakkerne starter som de svageste, men de overhaler sammenligningsgruppe "svageste score", og udvikler sig i en markant stejlere, opadstigende kurve. De indhenter klassegennemsnittet, mens de stærkeste elever i denne klasse er med til at opretholde

Projekt Læsemakker

sammenligningsgruppen "resten af klassens" gennemsnit, fordi det påvirkes negativt af sammenligningsgruppen "svageste elever" (afstanden mellem de to grafer vokser).

3 klasser ordlæs før-efter

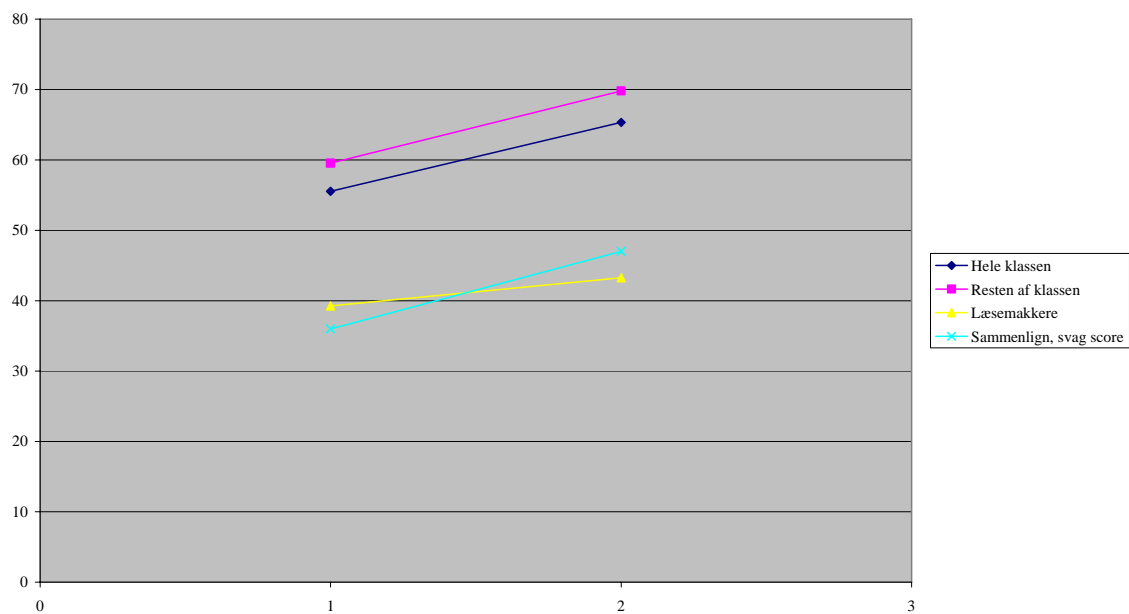

Følgende graf er et eksempel på en skole med en negativ udvikling i resultaterne af Ordlæs. Klassernes udvikling er stort set identisk med den skole, med positiv udvikling, men her har grupperne "Læsemakker" og "sammenlign, svag score" byttet udviklingstendens.

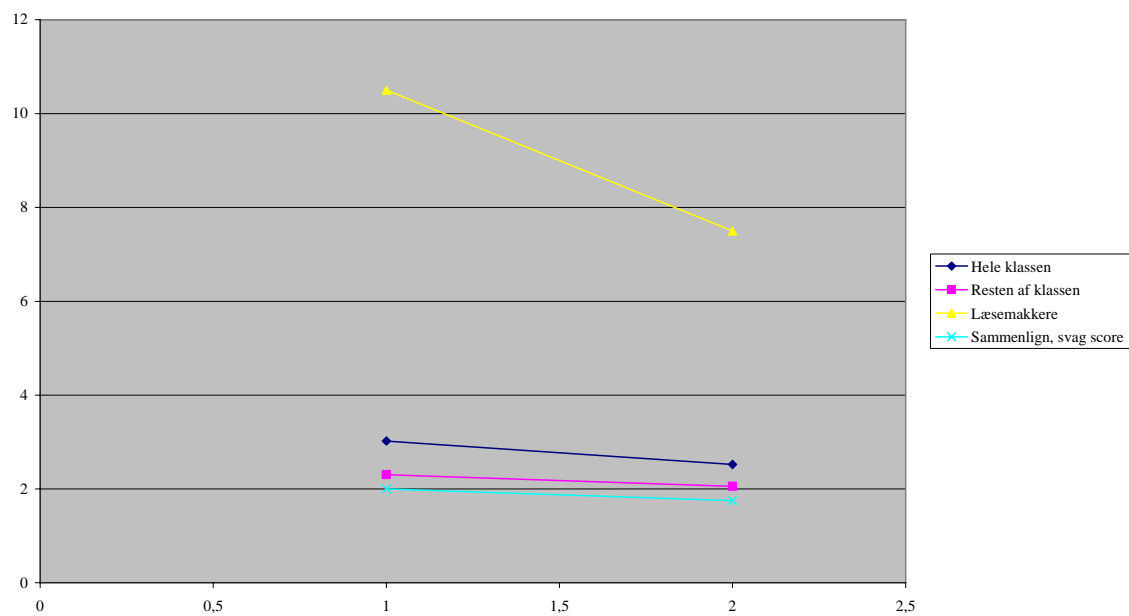
Projekt Læsemakker

2 klasser ordlæs

Denne skoles 2. klasser havde følgende udvikling i antal fejl i Ordlæs:

Fejl før-efter

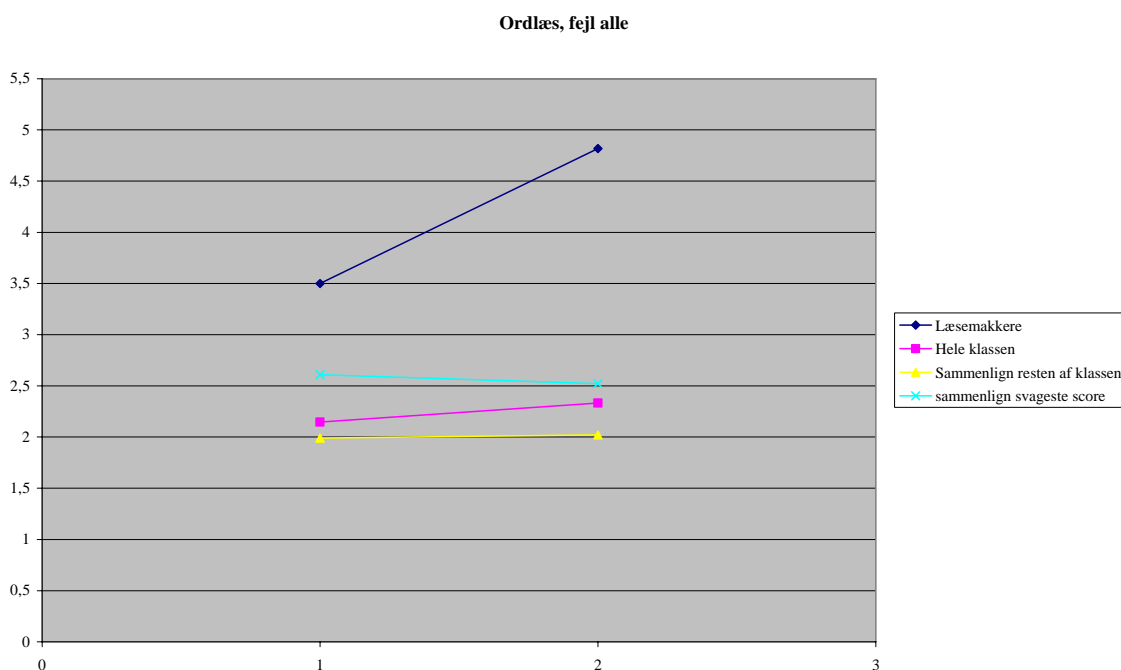

Projekt Læsemakker

Blandt læsemakkerne var der markant flere fejl i opgaven Ordlæs end blandt resten af eleverne, inklusive de elever, der ellers scorede svagest på Ordlæs (dvs. nåede færrest opgaver). Da grupperne er meget små i resultaterne fra de enkelte skoler, kan disse udsving have stor effekt på de lokale opgørelser. Det må understreges, at der kan være stor forskel på årsagen til en elevs langsomme læsning.

Gruppeprøver, Ordlæs korrekt ordgenkendelse

Generelt er elevernes udvikling mht. korrekt ordgenkendelse (antal fejl) meget jævn. Eleverne begår sjældent mange fejl i den relativt lette testopgave. Der er dog enkelte, som skiller sig ud. Det kan både være fordi, de er meget svage i korrekt ordgenkendelse (så vil der som regel også være meget få passede opgaver), men det kan også være et resultat af testens omstændigheder (at eleverne presses af tidtagning) eller af enkelte elevers store udsving.

Udviklingen er ikke god nok for læsemakkerne, fordi den højere hastighed har gennemsnitligt resulteret i flere fejl, hvilket ikke er tilfældet for sammenligningsgruppen "svageste hastighed". Selvom resultaterne er følsomme overfor enkeltmandspræstationer

Projekt Læsemakker

på dagen, er denne graf en indikation på, at det er meget vigtigt at sikre god ordafkodning før hastigheden trænes. Det er dog vigtigt at tilføje, at det samme billede ikke kunne vise sig i de individuelle læseprøver (IL Lis og Per).

Samtidig må man huske på, at disse elever er i en rivende læseudvikling. Læsemakkerne er udvalgt fordi det ikke er gået lige så hurtigt, som læreren havde forventet i 2. klasse. Læsemakkerinitiativet har i mange sammenhænge været den fokus, der skulle til for at give gruppen et skub i den rigtige retning. Man kan derfor forestille sig, at eleverne prøver kræfter med et nyt trin i deres læseudvikling, som har bragt dem frem i hastighed, men som stadig mangler at integrere den afkodningsfærdighed de også har skærpet (jf. IL resultaterne) når de presses på tid og når de presses af, at ville være bedre end sidste gang, de løste opgaven.

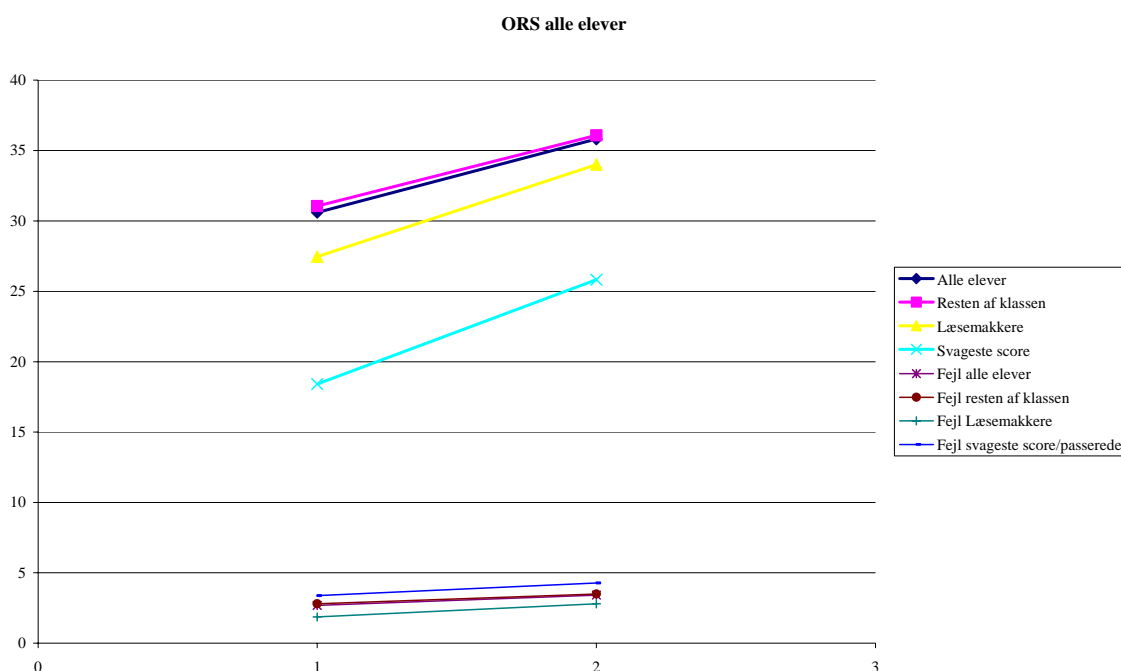
Gruppeprøver - Hvilket ord er rigtigt stavet, hastighed

Gruppeprøven "Hvilket ord er rigtigt stavet?" er et nyudviklet mål for hurtig, præcis ordgenkendelse. Der findes ingen standarder til materialet endnu. "Hvilket ord er rigtigt stavet?" indeholder flere og længere ord, end den sammenlignelige "Find det ord, der er rigtigt stavet" fra Diavok materialet, og giver derfor mulighed for en større spredning blandt elever i 5.-6. klasse. Eleverne skal afgøre hvilket ord af fire mulige, der er rigtigt stavet. De tre distraktorer er alle stavet forkert, men lydligt giver de en rimelig udtale af målordet. Det er altså ikke nok at sætte lyd til bogstav for at løse opgaven korrekt. Man skal kende ordenes korrekte stavemåde. Opgaven er på tid og der gives max 2 minutter.

Resultaterne er gjort op i fire grupper, samme procedure som ved Ordlæs (se foregående afsnit). Grafen er for alle eleverne i populationen (N = 232). Den viser, at de ældre også er udvalgt som en gruppe af elever, der ikke når gennemsnittet helt, men som heller ikke er i bund. De har en tendens til positiv udvikling, idet deres gennemsnitlige udvikling nærmer sig klassens gennemsnit marginalt.

Projekt Læsemakker

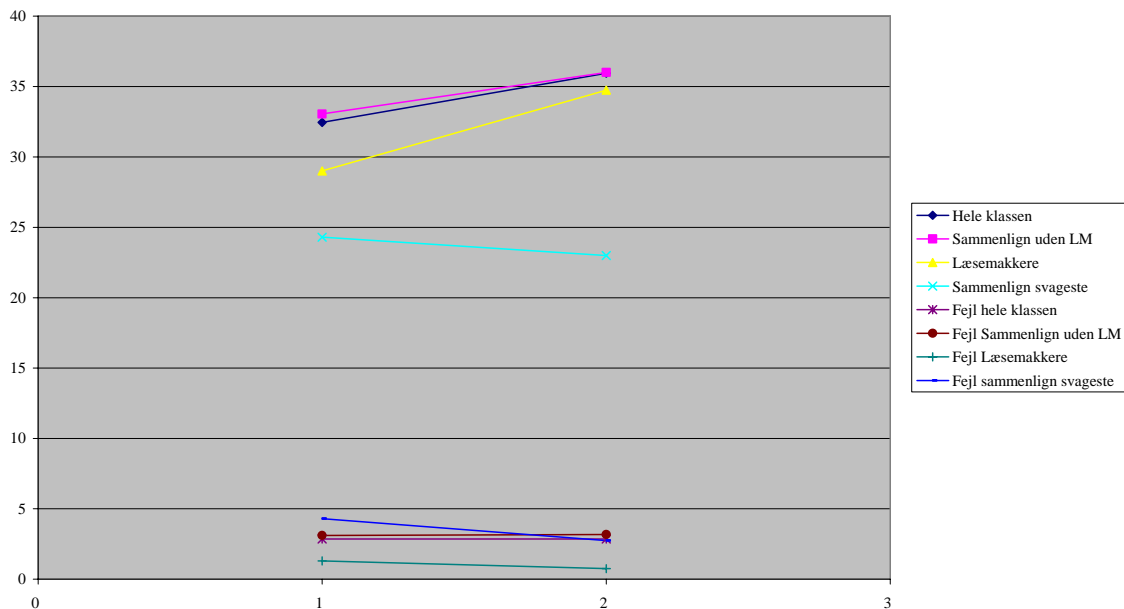

Nedenstående graf er et eksempel på en sammenligning mellem de fire grupper fra en skole, der hentede læsemakkerne i 6. klasse. Hele klassens gennemsnit stiger en smule som forventet. Læseudviklingen er knap så dramatisk for de ældre elever, men der skal dog stadig forventes en kontinuerlig forbedring af hastighed i 5.-6. klasse. Grafen viser endvidere, at læsemakkerne klarer sig markant bedre end sammenligningsgruppen "svageste", som udvikler sig negativt. Læsemakkerne starter under sammenligningsgruppen "resten af klassens" gennemsnit og indhenter afstanden til klassens gennemsnit over læsemakkerforløbet, dvs. læsemakkerne har en positiv udvikling som er bedre end gennemsnittet for "resten af klassen". Da læsemakkerne i forvejen lå under gennemsnittet for klassen (også inklusive den svageste gruppe) må denne udvikling være højst tilfredsstillende, hvorimod det er bekymrende, at den svageste gruppe udvikler sig negativt.

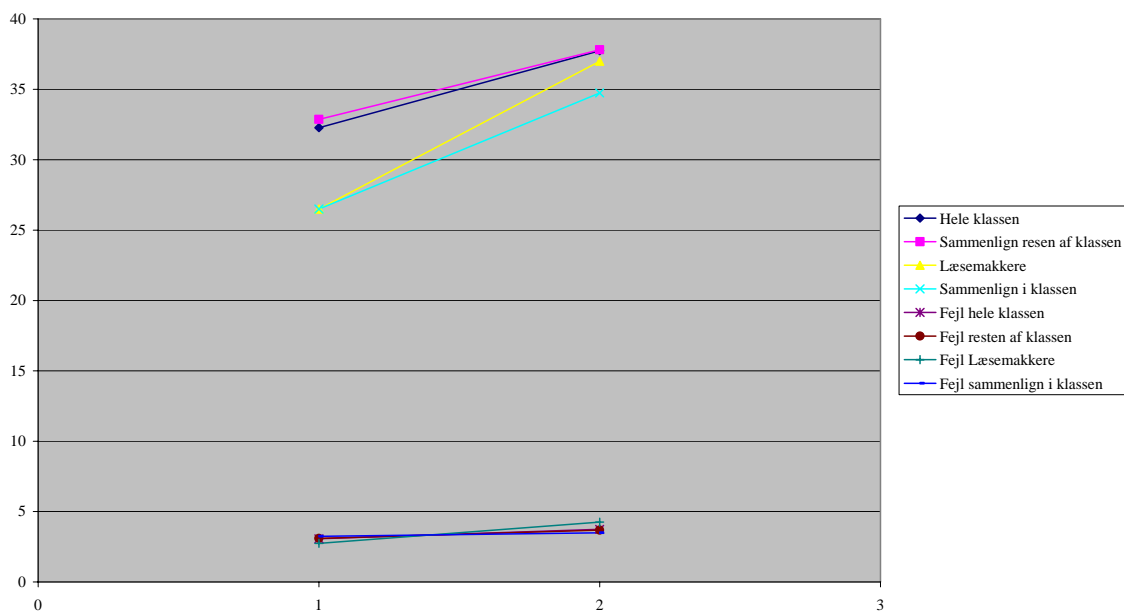
Projekt Læsemakker

klasse ORS passerede før-efter

Den samme tendens ses for en skole, der hentede ældre makkerer i 5. klasse. Her er sammenligningsgruppen i klassen på samme score i udgangspunktet for før-testen, men de viser ikke samme udviklingsrate som Læsemakkerne:

2 klasser ORS før-efter

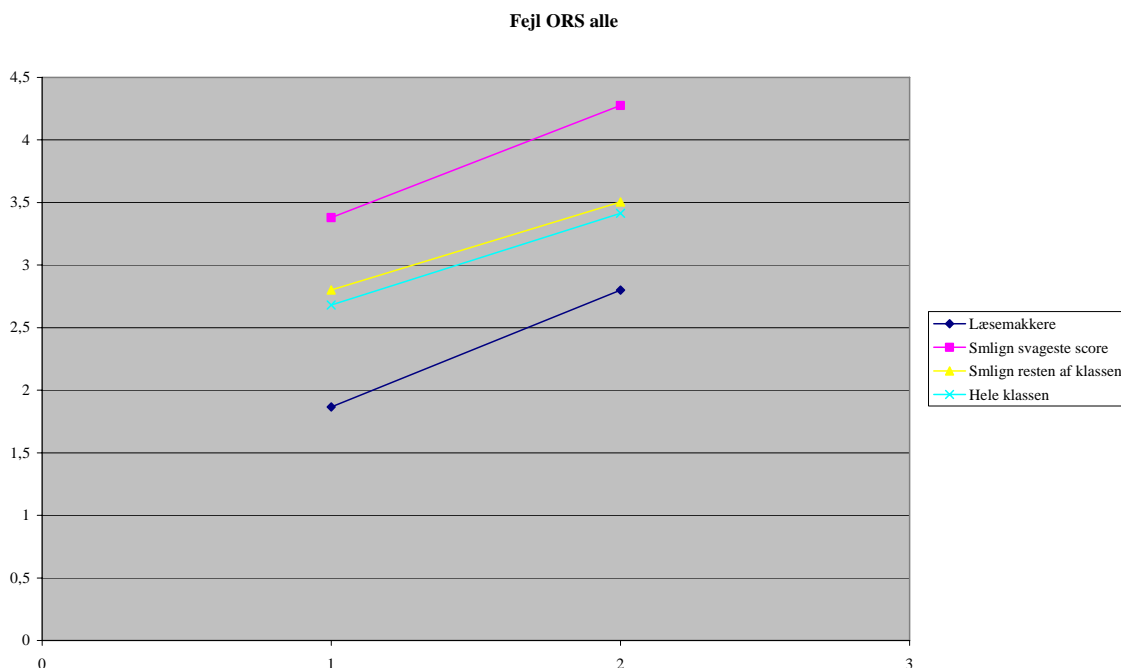

Projekt Læsemakker

Gruppeprøver – Hvilket ord er rigtigt stavet?, korrekt ordgenkendelse

Udvikling af resultaterne på korrekt ordgenkendelse er i gennemsnit meget jævn. Desværre stiger kurven en smule, indikerende et gennemsnitligt højere antal fejl i eftertesten. Læsemakkerne er som gruppe dem, der begår færrest fejl i testen både før og efter. Sammenligningsgruppen "svageste score" står klart for klassens højeste gennemsnit mht. fejl, og de udvikler sig også negativt væk fra klassens gennemsnit. "Hvilket ord er rigtigt stavet" stiger i sværhedsgrad jo flere opgaver man når, og derfor er det ikke helt uventet, at der også gennemsnitligt sniger sig en fejl mere ind pr. præstation, idet eleverne også gennemsnitligt når gennem flere opgaver i eftertesten. Det generelle mønster kan evt. suppleres med testens tidspres og det, at ville præstere bedre end sidst, mens man også må holde sig for øje, at der sandsynligvis ikke er tale om en dramatisk stigning. Læsemakkerne er med til at trække gennemsnittet ned både før og efter hvad angår fejl og sammenholdes disse resultater med resultaterne på IL "Jacob" ses modsatrettede mønstre, idet IL viste en bedre enkeltordslæsning i eftertesten.

Projekt Læsemakker

Spørgeskemaer.

De ældre læsemakkere har udfyldt et spørgeskema før og efter forløbet. Spørgeskemaet bestod af 13 enslydende afkrydsnings spørgsmål med fire svarmuligheder, hvoraf den ene mulighed altid var "Det ved jeg ikke". Spørgsmålene drejede sig dels om vurdering af egen læseteknik og egen læsefærdighed, dels om lyst til at deltage i dansktimerne og skolerelateret arbejde. I spørgeskemaet, før, kunne eleverne uddybe deres svar på en linie under de fire givne svarmuligheder. I spørgeskema, efter, blev eleverne bedt om at formulere, hvad de havde lært om det, spørgsmålet drejede sig om, ved at være læsemakker ("evalueringsspørgsmål"). Til sidst var der tre spørgsmål til fri formulering: Hvad har din yngre makker sagt om at være læsemakker? Hvad var det bedste ved at være læsemakker? Hvad var det værste ved at være læsemakker?

En sammenligning af de ældre makkeres spørgeskemaer før og efter viser ikke store forskelle. Resultaterne fra den kvantitative del af spørgeskemaerne kan derfor ikke støtte en antagelse om, at læsemakkerforløbet har ændret meget ved elevernes indsigt i egen læseteknik, læsefærdigheder og deltagelse i skolearbejde. Men i evalueringsspørgsmålene viste der sig forskel på en reflekteret gruppe ældre elever og en mere ureflekteret gruppe. Den reflekterede gruppe gav flere detaljer i deres beskrivelse af det, de havde oplevet gennem læsemakkerforløbet, og de udviste større indføling i samspillet med deres yngre makker. Alle besvarelser af evalueringsspørgsmålene er samlet i tre grupper: En oplagt positiv, en oplagt negativ og en, der ikke tager stilling. Herunder vises et par eksempler:

Selvvurdering af læsefærdighed			
	Positivt		Negativt
1. At læse højt for andre.	Jeg læser hurtigere inde i hovedet. Ja, jeg læser hurtigere nu. At man skal læse langsommere op for små	Jeg synes jeg er blevet lidt hurtigere men ikke m eget.	Ikke så meget. Ikke så meget. Desværre ikke, fordi min læsemakker ikke gav mig lov.

Projekt Læsemakker

	<p>børn. Jeg er blevet bedre til at læse højt for andre. Jeg er blevet lidt mere sikker på at læse højt. Jeg er blevet mere sikker og gør det så godt jeg kan. Jeg er god til at læse for mig selv og jeg er ikke så god til at læse højt men jeg er blevet bedre. Jeg tror jeg er blevet bedre til det. Jeg føler mig mere sikker.</p> <p>Man skal sige ordene tydeligt. Jeg læser mest rigtigt og tydeligt. Man skal ikke sige det lavt nogle gange. Det er vigtigt at se efter punktum og komma.</p> <p>Når der er nogen, der har svært ved noget skal man give dem tid ikke stresser dem. Man er to om at læse for hinanden.</p> <p>Der er mange måder at læse på. At der er mange måder at læse og udtrykke sig på i læsningen.</p> <p>Mere selvsikkerhed.</p>		
<p>11. Have lyst til at arbejde med opgaver i dansk</p>	<p>Det er sjovere at læse. Jeg er faktisk ikke så vild med dansk, men det har været sjovt at læse. Man skal bare springe ud i det, det kan jo blive sjovt. Det er sjovest, hvis man ved</p>	<p>Det ved jeg ikke rigtigt. Det ved jeg ikke. Øh. Det ved jeg ikke. Det ved jeg ikke.</p>	<p>Ikke noget. Ikke noget. Ikke noget. Ikke noget. Det synes jeg ik. Jeg har ikke rigtigt</p>

Projekt Læsemakker

	<p>lidt mere om det.</p> <p>At han/jeg får ros for det man laver.</p> <p>At der er ingen der bliver sure når man siger sin mening.</p> <p>Jeg er blevet bedre til at sige/skrive min mening.</p> <p>Min lærer er god til at lære os alt, næsten :o)</p>	<p>Det ved jeg ikke.</p> <p>Ved ikke.</p>	<p>lært noget af det.</p>
--	---	---	---------------------------

På spørgsmålet om, hvad den yngre har sagt om at have en læsemakker, svarer de ældre:

<p>14. Yngre sagt.</p>	<p>Han var glad.</p> <p>Tror at han var glad for det.</p> <p>Han var glad for at have mig, og han vil ikke have en anden.</p> <p>Han har været glad når jeg har hentet ham nede i sin klasse.</p> <p>At jeg var god.</p> <p>At jeg var god og rar at lære med.</p> <p>At hun synes jeg er god og hun har haft det godt med det.</p> <p>At det har været sjovt.</p> <p>Hun synes det har været sjovt.</p> <p>Det er sjov at have dig.</p> <p>Han har sagt at han havde det rigtig sjovt når han læste med mig.</p> <p>Jeg kunne mærke, at han syntes det var sjovt (han grinede).</p> <p>Hun har synes det har været en god hjælp med en god hjælp som mig.</p> <p>"Du er for sej, og du er god til at læse"</p> <p>Tror det var noget med at hun synes det var sjovt og lærenemt.</p> <p>Det var sjovt men han fik ikke lov til at svare ja eller nej til læsemakker.</p> <p>Min makker ville have mere læsemakker tid og var lidt ked af, at det sluttede.</p>	<p>Det kan jeg ikke huske.</p> <p>Han har ikke rigtigt sagt noget, jeg tror han er genert.</p> <p>Det ved jeg ikke.</p>	<p>Mikkel slog mig, men Trine tror jeg godt kunne lide mig.</p>
------------------------	---	---	---

Projekt Læsemakker

	Han kan godt lide mig, men han synes også nogle gange at jeg er irriterende :o)		
--	---	--	--

På spørgsmålet om det bedste hhv værste ved at være læsemakker svare de ældre:

Bedste	Værste
<p>At hjælpe andre. Kan hjælpe børn. At vide man hjalp nogen og måske gav dem selvtillid. At hjælpe de mindre med at blive bedre. At man kunne komme over og hjælpe de små med at læse bedre. At være mere stabil i oplæsning og lære hvordan mindre børn læser.</p> <p>At lære noget. At man skulle lære nogle børn noget. Det var sjovt at prøve at være lærer. At høre den mindre læse og rose hende. Man kunne hygge sig, altså mens man læste. Det var meget hyggeligt og man lærte også meget.</p> <p>At man hjælper andre og man får en ny ven. Jeg har fået en ny ven. At jeg har lært ham at kende. At være sammen med Borna. At være sammen med den yngre og lære nye at kende.</p> <p>At det har været sjovt. Man får ikke så mange lektier for, og det er sjovt. Man kunne give lektier for til de små hehe.</p> <p>2 svarer: "ved ikke"</p>	<p>At hende jeg havde var så go, at jeg næsten ikke behøvede at hjælpe nogen gange. Til sidst var det lidt kedeligt, for hun kunne næsten alle ordene selv.</p> <p>Der var så mange regler. Hun gjorde ikke som jeg sagde. Da Mikkel slog mig. At man nogle gange skal tvinge dem til at læse :o) Når det var mig der læste forkert.</p> <p>Når han har været syg.</p> <p>At ikke have læsetime i klassen. At man gik glip af dansktimerne og fik lektier for (FLERE). Går glip af meget. At forlade timen. Det bliver lidt sværere at følge med. At være væk fra klassen, og at komme bagud fordi det varede så lang tid. Nogle gange skulle vi lave noget jeg godt kunne lide mens jeg skulle til læsemakker.</p> <p>8 svarer: "Ikke noget" eller "ved ikke".</p>

De ældre elever viser samlet set et positivt billede af at være læsemakker. De mener generelt at det giver mere lyst til at læse, de er glade for at være sammen med yngre

Projekt Læsemakker

elever, men de synes også, at det kan være hårdt og irriterende, når de yngre ikke opfører sig ordentligt. Den største ulempe for de ældre elever er helt tydeligt, at de føler, de går glip af for meget klasseundervisning. Det skyldes sandsynligvis, at forløbet var forholdsvist langt og massivt (ikke brudt op i perioder).

Elevernes vurdering af læsefærdighed er i mange tilfælde præget af konventionelle forestillinger, som fx at man bliver bedre til at læse ved at øve sig derhjemme, mens deres vurderinger i enkelte tilfælde bærer præg af ny indsigt i forbindelse med deltagelse i Projekt Læsemakker. En del af de ældre elever beskriver, hvad de ville gøre for den yngre makker i stedet for at tænke over *egen* læsning. I et efterfølgende forløb vil de ældre makkere profitere af mere opmærksomhed på deres egen læseudvikling, evt. i sessioner med fokuserede aktiviteter for de ældre makkere. Af særlig faglig relevans er det interessant at de ældre elever viser indsigt i oplæsning ved at være læsemakker. Oplæsning er en relativt ny disciplin ved folkeskolens afgangseksamen i mundtligt dansk, og her er en oplagt faglig mulighed for at styrke og tydeliggøre indsatsen for de ældre.

Erfaringer og faldgruber.

Følgende erfaringer og faldgruber baserer sig på samtaler med læsevejlederne og læsevejledernes logbog. Alle samtaler er udført på skolerne, da Mia Finnemann Schultz besøgte hver af de 7 projektskoler. I logbøgerne beskrev læsevejlederne deres lokale forløb.

Hvordan har det været at informere om Læsemakker på skolen?

Alle læsevejledere har fundet det nemt at informere om Læsemakker til deres kollegaer på skolen. Ingen læsevejledere har decideret haft brug for støtte af andre til informationen, men en del har oplevet det positivt, når skoleleder og læsekonsulent aktivt har taget del i informationen ved fx Pædagogisk Råd. Det har bl.a. hjulpet, når læsevejlederen ikke selv kender - eller er en del af mellemtrinnets teams.

Projekt Læsemakker

Læsevejlederne skriver bla.:

"Jeg fik en del henvendelser fra mine kollegaer efter nyhedsbrevet, det er godt at holde gryden i kog"

"Stort problem af få skemaerne til at passe"

Hvordan har det været at informere om Læsemakker til forældrene?

Alle læsevejledere blev positivt overraskede over den respons, forældrene gav på Læsemakker. Flere læsevejledere er blevet kontaktet af forældre, der ønskede at deres børn også kunne blive læsemakker. Dette gjaldt i særdeleshed for de store elever.

Hvordan har udvælgelsen af elever forløbet?

Flere læsevejledere har været meget aktive i udvælgelsen af eleverne, bl.a. fordi testgrundlaget ikke entydigt afgrænsede en kandiderede læsemakker-gruppe. Dansklærerne har peget på elever, der måske har haft særlige grunde til at kunne profitere af at være læsemakker (fx spinkelt netværk).

Læsevejlederne skriver bla.:

"Vores store læsemakkere er fundet.

Det er rørende som det bliver modtaget at være en af de udvalgte, og resten af klassens elever bryder ud i klap. Snøft det er helt fantastisk."

"Svært at afslutte forløbet. Flere af makkerne spørger om det virkelig er helt slut. Et par andre elever spurgte, om det nu var deres tur..."

Hvordan er læsemakkersessionerne forløbet?

Læsemakkerkurset blev generelt opfattet som nemt og ligetil. Manualen gav konkret instruktion, og læsevejlederne knyttede uden problemer deres egne pædagogiske erfaringer til instruktionerne i manualen. De ældre makker har vist store resurser, og når man spurgte dem om deres opgave som ældre makker, havde de svar på rede hånd.

Projekt Læsemakker

Læsevejlederne skriver bl.a.:

"Jeg tror, jeg valgte rigtigt i at nedtone afsnittet om god opførsel – det var med disse elever nærmest en selvfølge."

"Der har været et skænderi mellem eleverne... Det er lidt svært, at tage hånd om tingene, når det ikke er mig der bliver kontaktet"

"Min kollega i 2.b kunne stå for den individuelle læsning i vores klasse, når jeg skulle/ville observere læsemakkerne"

Hvordan var det at arbejde med bearbejdning af manualen?

Læsevejlederne synes det var inspirerende at arbejde med bearbejdning af manualen.

Uden arbejdet med manualen var den for amerikansk. Læsevejlederne har givet forslag til yderligere forbedringer af manualen efter gennemførsel af Læsemakker på skolerne.

Det generelle billede er således positivt, både hvad angår forløbets struktur og implementeringen af Læsemakker. Dog går et par problemstillinger igen:

Det største problem var koordinering af skemaer, hvor parametre som fleksibelt skema og selvstyrende teams kan sætte en stor grænse for, hvilke tidsrum makkerparrene kan mødes i. Alle læsevejledere lykkedes med at finde to tidspunkter om ugen – en stor bedrift som kan støttes ved at inddrage timer med tolærerordninger, bibliotekar (hvis ikke det er læsevejlederen selv!) eller andre kollegaer med fleksibilitet mht. timer og lokaler. Læsevejlederne har brugt mange ressourcer på logistik, som kunne minimeres ved en mere bevidst skemaplanlægning. Skulle Læsemakker ligge efter skoletid forudser læsevejlederne andre problemer, bl.a. at de yngste skal hjem før end de ældste har fri, de ældste skal til fritidsaktiviteter o.lign.

Det er en fordel, at læsevejlederen er yderst fleksibel og løsningsorienteret, samtidig med at læsevejlederen har et godt samarbejde med skolens øvrige lærere.

Det er en faldgrube, at læsevejledernes fleksibilitet bygger på, at de ofte også varetager andre funktioner, fx AKT funktion, bibliotekar, specialundervisning, som derfor afgav timer til Læsemakker.

Projekt Læsemakker

Tidsfaktoren er en gennemgående kritisk faktor: Læsevejlederne har meget forskellige vilkår hvad angår timer pr. år, spændende fra 60 timer til en fuld stilling. Selvom skolelederne var orienteret om et skønnet tidsforbrug til implementering af Læsemakker inkl. logbogsskrivning og tilsyn, var denne resurse ikke tydeligt tildelt alle læsevejledere. Projektets tidsplan slog heller ikke til alle steder, og derfor havde det været en fordel med en lokal gennemgang af forløbet, således at projektet blev forankret i den samlede læsevejlederfunktion og momenter med et urealistisk tidsforbrug blev identificeret lokalt.

Det er en fordel at skolelederen støtter læsevejlederen og betragter funktionen som vital, tværgående og højt prioriteret på skolen. Læsemakker skal indeholdes i kampen om resurserne og kan fx prioriteres i sammenhæng med tildeling af tid til specialundervisning og tolærerordninger.

Det er en faldgrube, at læsevejlederen skal stå for det samlede ansvar i forhold til administration af tid, skemaer mm, information, praktiske gøremål vedr. implementeringen og løsning af opståede problemer. Selvom mange læsevejledere tydeligvis er ildsjæle, opleves kollegial og ledelsesmæssig støtte som en vigtig forudsætning for en vedvarende "ild".

Læsemakkerforløbet blev overvejende vurderet positivt, dog var der et gennemgående kritikpunkt fra både elever og læsevejledere: Forløbet var for langt. Samtidig har der hele tiden været fokus på, at de ældre elever skulle have et fagligt udbytte. Elevernes resultater på læsetest og deres udsagn fra spørgeskemaerne viser, at Projekt Læsemakker har været på rette vej, men også sagtens kan blive bedre.

Det er en fordel, at eleverne kan skifte aktiviteter og superviseres lige nøjagtigt nok til, at processen holdes på sporet.

Det er en faldgrube at lade eleverne være alene og at overse det timeforbrug, som læsevejlederens tilsyn kræver.

Læsemakkerforløbet på skolerne har også skabt en del tanker om videreudvikling og afkast i form af "Spin-off" på skolerne. Projektets idé falder god tind i en skoles sociale

Projekt Læsemakker

profil og det styrker opbakningen fra forældre, fordi Læsemakkerideen taler "til hjertet". En læsekonsulent bemærker, at det virker stærkt at høre en ældre makker rose en yngre – "det er vi ikke vant til!" Læsemakker passer i læsekonsulenternes bemærkninger godt ind i skolers inkluderende praksis, når der er opmærksomhed på, at vælde de rigtige elever – altså dem, der mangler selvværd, træning og læselyst. En skole har registreret, at Læsemakker har tilføjet en ny opmærksomhed på skolebiblioteket. I det hele taget ser mange af skolelederne, læsevejlederne, skolebibliotekarerne og læsekonsulenter en hel masse sidegevinster og udviklingsmuligheder. Næste skridt vil være, at læsevejlederne kan implementere som *vejledere*, og derfor opstår en ny situation mht. samarbejdet på skolen og fordeling af opgaver. Flere har peget på, at der kan gøres brug af personer uden direkte tilknytning til skolen, og tilsynet kunne måske varetages af frivillige fra lokalsamfundet, pensionerede lærere/skolebibliotekarere, studerende, lektiehjælpere fra Røde Kors eller et helt andet samarbejde, udviklet på skolen.

Budget.

Budgettets rammer udgøres i hovedsagen af tilskuddet fra Danske Bank og af en væsentlig egenfinansiering fra skoler, læsekonsulenter og DVO. De væsentligste ændringer i anvendelsen af midlerne er en mindselse af udgifterne til produktion af filmen. Det har betydet, at midlerne har dækket de fulde omkostninger undtaget størstedelen af DVO's timeforbrug, som er øget pga. det væsentlige dataomfang. Filmen er kopieret i 100 eksemplarer og udsendt til landets læsekonsulenter i kommunerne. Denne udgift har Antvorskov Skole dækket.

Projekt Læsemakker

	Bogført	Budget
	2008	2006
Tilskud, Litteraturprismidler 2006	<u>205.000</u>	<u>205.000</u>
Projektledelse og rapportering, DVO	100.000	30.250
Møde og opholdsudgifter	14.254	17.000
Materialer, inkl. film og testmaterialer	132.594	213.125
Rejseudgifter	29.256	28.000
DVO's finansiering, ekskl. oversættelse af manual	-71.143	-83.375